

Zelfvertrouwen ontwikkelen is een recht

Interview: Ellen Emonds - Redactielid Egoscoop

‘Volwassenen die het beter weten: ik vind het beledigend.’

Charlotte Visch, integratieve kindertherapeut, is helder: ‘Laten we spreken over rechten van kinderen, in plaats van doelen die zij moeten behalen.’ Ondernemingszin is volgens haar iets dat ieder mens in potentie bezit. ‘Ieder mens beschikt in potentie over ondernemingszin. Iedereen maakt plannen, bedenkt wat hem leuk of de moeite waard lijkt. Onderweg naar de uitvoering van het plan, komt een mens tegenslagen tegen die frustratie opleveren. Nu komt het aan op doorzettingsvermogen en motivatie. Dat heeft niet direct te maken met ondernemingszin. Juist die motivatie is nodig om het plan te laten slagen. Een interview met Charlotte Visch, een vrouw die geen respect hééft voor kinderen, maar respect naar kinderen belichaamt.

‘Een peuter die de auto van zijn vader start en er per ongeluk mee wegrijdt. Je leest het soms in de krant. Als je over ondernemingszin spreekt, dan is dit natuurlijk fantastisch. Het kind heeft een plan en gaat ervoor. Dat het vervolgens niet precies is wat volwassenen graag zien, weten we. Zo ook met school. Eerst persen we kinderen in een systeem en als ze dan niet voldoen aan onze verwachtingen, maken we hen verwijten. Noemen we ze lui en ongeïnteresseerd, en vinden we hen geen doorzetters en ongemotiveerd.’

‘Als het over kinderen gaat, spreken we wat mij betreft niet over doelen, maar over rechten. Zelfvertrouwen ontwikkelen is geen doel, maar een recht! Net zoals zelfbeschikkingsrecht, zelfrespect en zelfstandigheid. Als we over rechten spreken in plaats van over doelen, komen we het woord ‘moeten’ ook minder vaak tegen. Ik heb een grote hekel aan dat woord. Hoezo moet ik iets? Hoe kom je daar nu bij?’

In gesprek met Charlotte is het voor mij moeilijk om me vast te blijven houden aan het thema van deze Egoscoop: ondernemingszin. Charlotte is een bron aan verhalen en inzichten en al snel raken we aan andere thema’s. Verveling bijvoorbeeld. ‘Creativiteit zit achter de verveling. Maar vaak gunnen we kinderen de tijd niet om zich te vervelen, dan moet er iets gedaan worden. Elk kind zou thuis een eigen hangmat moeten hebben en als je daarin ligt, mag niemand je storen. Dus ook niet wanneer je een afspraak bij de tandarts hebt. Die belt je moeder dan even af en natuurlijk maakt het kind zelf een nieuwe afspraak. Die verantwoordelijkheid geven we kinderen niet, die vrijheid geven we hen niet. Wij bedenken wat en wanneer ze dat moeten doen en als ze daar geen zin of behoefte aan hebben, dan wordt er wat van de kinderen gevonden.’

Wanneer ik na afloop het voorbeeld van de hangmat aan mijn collega’s vertel, moeten ze lachen. ‘Dat zouden ze heerlijk vinden, die kinderen van mij,’ hoor ik hen zeggen, ‘maar ik niet!’. Wat is dat, dat we vooral doen wat de regels en afspraken zijn, passend binnen de strakke organisatie zoals we die neergezet hebben? Hoe ondernemend zijn wij volwassenen zelf en wat betekent dat voor kinderen? ‘Ondernemingszin moet je stimuleren en bovendien demonstreren. Als jij zelf initiatieven neemt en kansen aangrijpt, dan zullen kinderen dat ook sneller gaan doen. En dan moet je het als leerkracht herkennen, de ruimte geven en bovendien: zelf je kop houden. Volwassenen die het beter weten, ik vind het beledigend.’

Nee, leren gaat niet om 'moeten' volgens Charlotte. Leren moet juist gaan over het leven. 'Wanneer we levenservaringen uit kunnen wisselen met kinderen, kunnen we daadwerkelijk iets toevoegen aan hun ontwikkeling. Ze kunnen van ons leren dat het normaal is om het verkeerd te doen, het is juist abnormaal om het goed te doen. Dat is ontwikkeling en de veiligheid zit in jezelf. Daarin moeten leerkrachten voorop gaan. Fouten durven maken, zelfrespect demonstreren en morele verontwaardiging laten zien. Die voorbeelden hebben onze kinderen nodig.'

Respect voor het kind is continu de kern van de boodschap van Charlotte. Te allen tijden respect voor het mens dat je tegenover je hebt zitten. Ook wanneer ze ongeïnteresseerd zijn, niet luisteren tijdens bijvoorbeeld een instructie en ondernemingszin ver te zoeken lijkt. In haar boek *Gelukkige kinderen in een gelukkige klas* beschrijft ze waarom kinderen soms niet stil zijn tijdens een uitleg. 'Ten eerste zijn kinderen niet stil wanneer je iets oninteressants vertelt of bespreekt. Ten tweede zijn kinderen niet stil wanneer je iets vertelt dat ze aanspreekt en associaties op gang brengt. Kinderen zijn alleen stil wanneer ze sprakeloos zijn van verbazing, angst of spanning. Wat mij betreft is het motief van hun praten niet van belang voor dit moment. Jouw adequate reactie dient stevast gebaseerd te zijn op respect. Respect voor jezelf en respect voor de ander. Wanneer je iets belangrijks uitlegt wat moeilijk, onbegrijpelijk, saai en ingewikkeld is, kun je respect vragen voor jezelf: 'Ik denk te zien aan jullie dat het oninteressant is (respect voor de kinderen), en ik wil jullie vragen om voor mij (respect voor jezelf) even stil te zijn, zodat ik me kan concentreren het beter kan uitleggen.' Je geeft hiermee erkenning op hun begrijpelijke gedrag en tegelijkertijd demonstreer je zelfrespect. Het meermalen per dag gebruikmaken van de klank 'sssst' is in mijn optiek niet alleen hoogst irritant voor kinderen die wel op je gericht zijn met hun aandacht, maar ook nog eens respectloos.'

Respect voor ondernemingszin van kinderen en het creëren van ruimte en kansen, maakt dat kinderen meer toekomen aan het uitvoeren van hun eigen plannen. Wanneer daarbij gedemonstreerd wordt dat fouten maken normaler is dan alles goed doen, zullen initiatieven talrijker worden en zal ondernemingszin bij kinderen een vlucht nemen.

Charlotte Visch (1956) is **ontwikkelaar** van de integratieve kinderpsychotherapie waarbij het kind en de rechten van het kind daadwerkelijk centraal staan.

Het is gebaseerd op de visie dat kinderen zichzelf kunnen helpen doordat zij zichzelf (bewust of onbewust) het beste kennen. Charlotte startte in 1996 haar eigen praktijk Child Consult. Vervolgens zette zij de vierjarige Europees gecertificeerde opleiding tot Integratieve Kindertherapie op. Sinds enige jaren is het ook mogelijk om de training Happy Coach in het basisonderwijs te volgen, evenals de opleiding tot KinderCoach. Charlotte geeft gastlessen, supervisie en interactieve lezingen en verzorgt studiedagen voor leerkrachten.

www.childconsult.nl